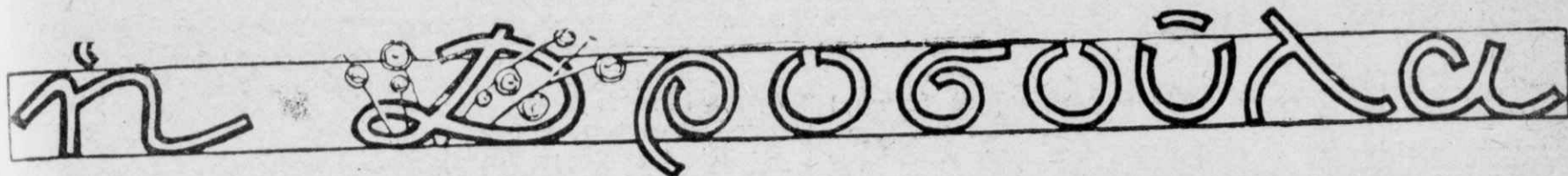

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)

Σε λίγο-λίγο όμως και η ξενητεία τον άπορρόφησε. Η νέες γνωριμίες τον κρατούσαν περισσότερο και τώρα ούτε στα καίκια τον βλέπαν πειά να ρωτάη, ούτε και οι πατριώτες στο σιδηρόδρομο για να του δίνουν τις θαλίτσες τους.

Περνούσαν ημέρες, εβδομάδες, χωρίς καθόλου να τον δούν και τέλος δέν ξαναφάνηκε διόλου.

Τί έγινε;

Κανείς δέν έμαθε ποτέ.

Πέθανε; Έφυγεν από την πόλι; Άρρώστησε μήπως κι έπεσε πουθενά, σε κανένα νοσοκομείο;

Ποιός τὸ ξέρει;...

Ποιόν είχε στον κόσμο για να ρωτήση και γι' αυτόν;

Ένα πρωί άκούστηκε πώς έφυγε για την Άμερική, και από τότε ούτε και άκουσε πειά τίποτε κανέναν γι' αυτόν...

ΔΡΟΣΟΥΛΑ

Η Δροσοῦλα ὄσο πήγαινε και άνθιζε.

Με τόσες άγριοδουλειές και φτωχοπέρασι, τὸ μόνουλό της, κόκκινο, αίμα έσταζε θαρρείς.

— Κι' άξιο-άξιο. "Άξιο και καθαρό, ὄσο να πής, κυρά κουμπάρα μου!

— "Ίδια ή μαύρη του ή μάνα!

— Που νάνε να τὸ έβλεπε.

Τί δουλειές θέλετε και δέν τις έκανε με ὄρεξι και γρηγοράδα.

Σε κάθε σπίτι που τὸ παίρναν και νέες δουλειές του παρυσιαζόντουσαν. Τὸ στέλνανε ακόμα και ὄξω στα ζυμπλια με δυὸ γίδες μεγαλύτερες από αυτό, να ξεφυλλίζη, να βλαστοκοπά, να γεμίζει τὸ φυσερό με θειάφι, να κόβη τὸ χορτάρι που έμάνιζε και τὸν κακόν τὸν «βέλιουρα», που έπνιγε τὰ κλήματα, με κοφτερή φαλτσέτα, να καθαρίζη τὰ κούρβουλα από τις φλοῦδες τις ξηρές, να κάνη χιλίες-δυὸ δουλειές και να φέρη, φορτωμένο κάθε θράδυ, τῶν γιδιῶν τὴν τροφή στην πλάτη του άπάνω, θουνὸ πρασινάδας ὀλόκληρο, θαρρείς, που νόμιζες πὸς περπατούσε μονάχο του.

Γύριζε κατ'άκόκκινο, μουσκίδι στον ιδρώτα, μυρίζοντας μιὰ μυρωδιά κομμένου γρασιδιου, με γρατσουνισμένα από τὰ άγκάθια και τὰ ξεράδια τὰ χεράκια του και ματωμένα πάντα τὰ γυμνά πόδια του, με πάντα γελαστό, πάντοτε χαρούμενο και πάντα πρόθυμο να τρέξη ὄπου κι' αν τὸ στέλνανε.

— "Αίντε, Δροσοῦλα, γρήγορα να πάρης μιὰ δεκάρα άλάτι... Μά γρήγορα πριν να κλείσουνε τὰ μαγαζιά!... Νά... έφτυσα, Δροσοῦλα!...

Γρήγορο, σαν τὸ πουλάκι, πότε πήγαινε κι' έρχότανε!

Μόλις άφηνε τὸ χορτάρι καταγής κι' άπόθετε στο τραπέζι τὰ άγριολούλουδα, που πάντα έκοθε, ή τὰ χόρτα τὰ άγριολάχανα, που μάζευε στο δρόμο για να τὰ θράσουνε τὸ θράδυ, χωρίς να ξανασάνη έτρεχεν άμέσως στη θρύση για νερό, φωνάζοντας με παιδική χαρά τὰ άλλα τὰ κορίτσια, δίνοντάς τους μύγδαλα πράσινα που έφερνε απ' ὄξω, ή έτρεχε μ' ένα ροί στα μαγαζιά για ν' αγοράση λάδι για τὰ άγριολάχανα ή σ' άλλα του σπιτιου θελήματα...

Τελευταίῳ έκοιμόταν, πρώτο σηκωνόταν, να πλύνη τὰ πιάτα τὸ πρωί, να κουβαλήση τὸ νερό και να τρέξη πάλι ὄξω στ' άμπέλια, έγκαιρα.

Έργαζότανε με μιὰ τόση ὄρεξι και ὕπερισπίζόντε τῶν ὕποστηρικτῶν του τὴν περιουσία με ένα τέτοιο ενδιαφέρον, που ὄτε δική του να εἰπῆ κανείς να ήταν δέν θὰ τὴν πονούσε τόσο.

— Τὸ κορφολόγησα τ' άμπέλι και αὐριο θὰ τὸ θειαφίσουμε... έλεγε χαρούμενο, σαν νάλεγε κανένα κατόρθωμά του, σαν να διηγείτο κανένα μεγάλο καλὸ ὄπου του έτυχε. Νά τὸ ἰδῆς και να τὸ φτύσης... Φορτωμένο-φορτωμένο εἶνε, μιὰ χαρά. Δόξα να λέμε ὁ Θεός!

— Κακομοίρη Μαραθιά! έλεγε κι' άπόλεγε ή «συμπεθέρα» που τὸ άκουγε. Που εἶσαι να ἰδῆς τὸ άμοιρο τὸ παιδί σου... Πὸς θὰ τὸ χαιρόσουνα τώρα, φτωχέ και πὸσο θὰ σε ξεκούραζε τὸ μαῦρο...

Ο ΡΟΥΦΟΥΛΑΣ ΘΕΛΕΙ ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ

Περνάει και φεύγει ὁ καιρός,
σαν τὸ νερό στ' αἰλάκι...

που λέει και τὸ λαϊκὸ τραγοῦδι του χωριου.

Χρόνια έρχονται και φεύγουν. Μά ήρθανε χρόνια κακά. Τῆς Βασίλως τῆς παπαδιάς τῆς χήρας, τὰ κοριτσάκια μεγαλώσαν... Η Δροσοῦλα ξεπετάχτηκε ένας κοριτσαρος ἔως άπάνω.

— Κοτζά μου λεύκα έγινε! έλεγε καμαρώνοντάς τὴν ή «κυρά-συμπεθέρα».

Μά εἶπαμε: Η Βασίλω τῆς παπαδιάς ήτανε φτωχιά και η Δροσοῦλα άπάνω. στ' άνάστημά της και στο φούντωμα, ήθελε πολλὰ και έπρεπε να τάχη ὄλα.

— Καλὸ και άξιο και άφορμή ποτέ δέν μουδωκε, έλεγε ή Βασίλω τῆς παπαδιάς... Τὸν κακὸ τὸ λόγο ποτέ μου δέν τὸν άκουσα από τὸ στόμα του... Μά τί μπορῶ να κάμω;... Έγὼ μένω γδυτή... Τις τσοῦπρες μου να ντύσω, ἐγὼ να ντυθῶ, ή τὴ Δροσοῦλα να συμμαζέψω; Μένω νηστική ἐγὼ για να φαν αὐτὰ τὰ δόλια τὰ κορίτσια... Δέν θρῖσκειται κανένας χριστιανὸς να τὴν έπαιρνε;... Δέν λέω, τὸ πονάω... Μά δέν τὸ νταγιαντάω πειά!... "Αχ, να θρῖσκόταν ένας χριστιανός!

Κι' ὁ χριστιανὸς θρέθηκε.

Μιὰ ημέρα που ὁ Ρούφουλας καθόταν με τὸν κύρ-Γιαννακό και του έλεγε του σπιτιου τις μαγγουφιές και πὸς δέν έχει ένα κοριτσάκι για δουλειές, ὁ κύρ-Γιαννακὸς του άπάντησε:

— Και δέν μπορεῖς να θρῖς;

— Που, στην ὄργη, να τὸ θρῖ κανείς;... Τώρα τὸ σηκῶσαν κ' οἱ θρωμοχωριάτες και δέν δίνουν τὰ κορίτσια τους.

— Κανένα φτωχοκόριτσο από τὴν πόλι δέν θρῖσκειται;

— Χμ!... τώρα τὸ προκόψαμε...

Έκείνη τὴ στιγμή περνούσε απ' ἔξω ή Δροσοῦλα φορτωμένη μιὰ σακκούλα άλευρι, παραπατώντας από τὸ βαρὺ τὸ φόρτωμα, με τὰ μαλλιά πεσμένα, που σταζανε ιδρώτα.

Ὁ Γιαννακὸς άμα τὴν εἶδε, σαν κάτι να του ήρθε στο μυαλό.

— Δέν παίρνεις τὴ Δροσοῦλα; εἶπε στο Ρούφουλα.

Ὁ Ρούφουλας τὸν κύτταξε, σαν να ήθελε να καταλάβη τί έννοεῖ μ' αυτό. "Αμα άντελήφθη ὄμως ὅτι ὁ «χαζο-Γιαννακὸς» μιλούσε άθῶα, πήρε και πάλι τὸ ὕφος τὸ μισοκακόμοιρο.

— Τί να τὴν κάνω τὴ Δροσοῦλα; Κοτζά μου κορίτσο: ἐκεῖ που θέλει αῦριο-μεθαῦριο γαμπρό;... Βάσανο θὰ ὄάλω στο κεφάλι μου;...

— "Ενα ψυχικὸ θὰ κάνης, του εἶπεν ὁ κύρ-Γιαννακὸς. "Ενα ἔρημο και άπροστάτετο κορίτσο, θὰ τὸ συμμαζέψης. «Σιμπάπι» εἶνε!

— Μά τὸ δίνει ή Βασιλική τῆς παπαδιάς;

— Τὸ δίνει και τὸ παραδίνει. Αὐτὴ δέν έχει να φάη και θέλει και ὕπηρεσία;... Δυὸ κοτζάμ φοράδες τὰ κορίτσια της, τί κάθονται; Δέν θγαίνουν να δουλέψουν... Αὐτὴ θέλει να τὸ διώξη, γιατί τόσα στόματα πὸς να τὰ χορτάση πειά;... "Αφησε να τῆς μιλήσω ἐγὼ... Και ξέρεις τί άξιο και τί δουλευτάρικο που εἶνε;... "Ὀλο τὸ χωριὸ τὸ μολογάει...

— Χμ... Για πές της να δοῦμε.

— Κύρ-Παναγῆ μου, θὰ κάνης ένα ψυχικὸ.

— "Ε, αν μπορῶ, γιατί να μὴ κάνω ένα καλό;...

"Ετσι τὸ πράγμα μιλήθηκε κι' άποφασίστηκε.

Μόνον ή Δροσοῦλα λυπήθηκε από τὴν άπόφασι αὐτὴ. Μέσα της έτρεφε μιὰ άπέχθεια και ένα φόβο για τὸν Ρούφουλα, χωρίς καλὰ-καλὰ να καταλαβαῖνη τὸ γιατί... Κι' ὄμως

έπηρε ένα δειλινό τὰ «τοαντζαλάκια» της κι' έφυγε, αφού φίλησε όλες τις φιλενάδες της και δάκρυσαν τὰ μάτια τῶν γειτόνων.

Απαρηγόρητη κ' ή κυρά-Βασιλική και μετανοιωμένη. Απαρηγόρητες κ' ή κόρες της.

— "Αχ, μωρή Δροσοῦλα, καλύτερα νά μη σε ξέραμε! Αδειασε τὸ σπίτι ἅμα έφυγε και κάτι σώπασε κει μέσα. Ήτανε δειλινό, μὰ ένα σκοτάδι έπεσε βαρὺ, σάν νά ελειψεν ὁ ήλιος τῶν χρυσῶν μαλλιῶν πού φώτιζε τὸ σπίτι...

Μὰ και τις νέες δουλειές τού σπιτικού τού Ρούφουλα με δρεξι τις πήρε ή Δροσοῦλα.

"Όταν πρωτοπήγε, επειδή τὰ ρουχαλάκια της ήσανε λωζιένα, ή Ρουφουλίνα έβγαλε και της έδωσε τὰ ἀποφόρια της μακαρίτισσας της Παράσχως, πού τὰ είχε φυλαγμένα σ' έναν τενεκέ.

— Μπὰ σέ καλό σου, ρούχα ἀπ' την ἀρρώστεια τή μεγάλη έδωσες νά φορέση τὸ φτωχό;... της ειπε μιὰ γειτόνισσα.

— Δέν πειράζει, της ἀπάντησε αὐτή. Δέν έχουν τίποτα... Τὰ έχω λιθανίσει.

Και πράγματι, ἅμα πέθανε ή Παράσχω ή κακομοίρα, ὅ,τι σκουτιά της μείνανε, τὰ έδωσεν ή Παναγίνα για νά μη πάν χαμένα και τὰ πλύνανε κάτω στο κεφαλόβρυσσο, τὰ λιθάνισε κατόπιν για νά φύγη ή ἀσθένεια και νά διαλυθῆ και τᾶβαλε στον τενεκέ... «για εν ὦρα χρεια».

Της Δροσοῦλας της έρχόντουσαν πολὺ κοντά. Τὸ φουστανάκι μάλιστα, μόλις της έφθανε στα γόνατα, αφήνοντας νά φαίνονται κάτι γάμπες παχειές και στρογγυλές σάν κοπανέλλια.

— Βρὲ, καλῶς τὸν εϋζωνα, της ειπεν ὁ Ταμπάκος, ἅμα την ειπε. Ἐτσι με τὰ κοντά και τὰ γυμνά τὰ πόδια νά κουβαλάη με τὸν τενεκέ νερό ἀπὸ τή θρύση.

Τὸ ειπε στην κυρά της πὼς την κοροϊδεύουνε και αὐτή της έδωσε ένα ὕφασμα παληὸ πού θρήκε στο μπαούλο για νά μακρύνη μ' αὐτὸ τὸ φόρεμά της τὸ κοντό.

— "Ω, πῶ, πῶ, γάμπες με... γαρνιτούρα! ειπεν ὁ Ταμπάκος ἅμα την ειπε με τὸ αὐγάτισμα ἐκεينو.

"Ο Ταμπάκος δέν ἀφηνε δουλικὸ για δουλικὸ. Μὰ ή ἀλήθεια ειπε πὼς ειχε τσακίσει τὴν πειά. "Όστόσο τὰ τραγούδια του ελύγωναν ἀκόμα, τὰ «κιάσα» του εσκλάθωναν καρδιές και τὰ καθημερινά του, με τὰ νταούλια και τις καρραμούζες γλέντια, ζουρλαίνανε τὰ δουλικά και τὰ φτωχὰ κορίτσια.

"Όταν μάλιστα κατέβαινε σάν βασιληᾶς ἀπὸ τὰ στενά σοκκάκια με τις δυὸ καρραμούζες πλάι του νά σκούζουνε και νά πλαντάζουνε μέσα στ' αὐτιά του, βαρῶντας θριαμβευτικά τὸ «καλντερίμι», τὸ μάρς αὐτὸ τῶν νταουλιῶν, και ἀναφωνῶντας βαθειά-παθητικά τὸ «ᾠχ», θραχνά και θουηχτά, σάν νάβγαине μέσα ἀπὸ της γῆς τὰ σπλάχνα:

"Ωχ, δέν είν' Θεός στους οὐρανοὺς,
δέν είνεν' δικαιοκρίτης!...

τότε τρίζανε, δειλά, η γρίλιες τῶν παραθύρων και φωτεινά κιάκια, κρυφά-κρυφά, τὸν καμαρώνανε.

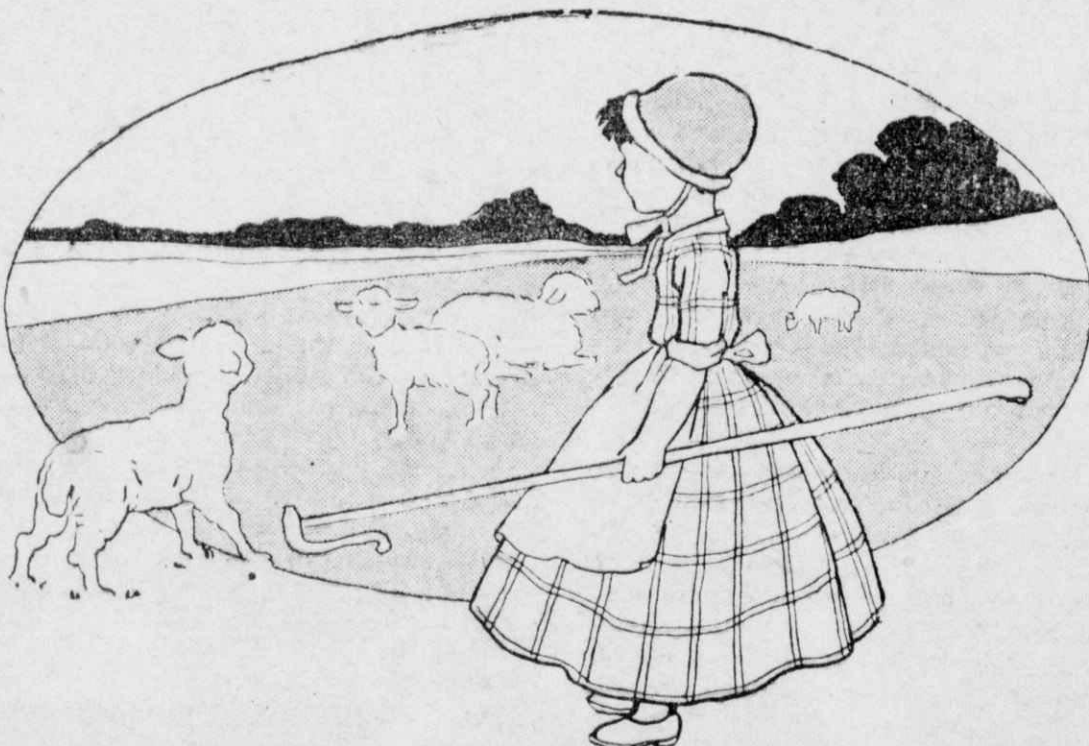
— Οὐ Δήμους τάχει τὰ νταούλια!

— Οὐ Δήμους, οὐ γλιντζές!

"Ο Δήμος ὁ Ταμπάκος, ὅσο ή Δροσοῦλα γύριζεν έρημη και ἀπροστάτευτη ἀπὸ σπίτι σε σπίτι ὄρφανή, δέν την έπειράζε. Μόλις ὅμως μπήκε στοῦ Ρούφουλα τὸ σπίτι και «μπήκε ὑπὸ τὴν σκεπὴν του», θεώρησε καθήκόν του πειά νά επέμβη.

— Παπαλάμπρα νά θὰ τού τὰ κάνω ἐκει μέσα! φώναζε.

Και ἀράζοντας κάθε ήμέρα στο ἀντικρυνὸ

τὸ μαγαζι, έπειράζε τὸ ὄρφανὸ, ὅταν έβγαине με τὸν ταβᾶ πηγαίνοντας στον φούρνο ή κουβαλοῦσε νερό με τὰ σταμνιά.

— Μωρὲ λουκουμάς, εἶνε τ' ἀσταύρωτο!...

Και πράγματι σάν λουκουμάς λιγουριαστὸς γινότανε ή Δροσοῦλα. Ξανθῆ και στρογγυλή, γλυκειά, μελάτη.

— "Όλο κἀντιο και ζάχαρη...

— Κι' ὄλο χασιὰ και σχῶριο...

Κρουστή, τροφαντὴ και ὀρσάτη σάν τού μαρουλιού την καρδιά, ἀφράτη σάν μυζήθρα, με γέλια και ἀπροσποίητα κουνήματα, έκανε νά πέφτουν τῶν νέων τὰ σάλια...

"Όλοι τὸ γλυκοκουττάζαν, μὰ και κανένας λόγο δέν ειχε για νά ειπῆ.

Περνοῦσε με τὸ κεφάλι χαμηλά και κατακόκκινη, σάν τὸ κεράσι ἀπὸ τὴν τροπῆ, με λίγα και μετρημένα λόγια, μη δίνοντας σε κανέναν ἀφορμή.

Ο ΓΟΥΛΗΣ

"Εκείνες τις ήμέρες ήρθε κι' ὁ Γούλης στο χωριό, ἀπὸ την ἀντικρυνή τὴ μεγαλούπολι ὅπου τὸν στείλαν για νά σπουδάση στο Γυμνάσιο. Έκαμε διακοπές και ήρθε νά μελετήση για τις εξετάσεις του. Φοροῦσε κολλάρα και ρεμπουμπλικα, πρᾶγμα σπουδαῖο για τὸν τόπο, κολλάρα μάλιστα ἴσια και ψηλά, ὅπου τού πνίγαν τὸ λαιμὸ του, ἀλλὰ ὅσο ήσαν πὸ ψηλά, τόσο τὰ θαύμαζαν οἱ χωριάτες. Ειχε ἀκόμα ὁ Γούλης και μπαστουνάκι ψιλὸ-ψιλὸ κι' έκανε πὼς τὰ ξέρει ὄλα.

Ειχε τὴ μύτη σηκωμένη ψηλά, δέν καταδεχόταν τὴ φτώχεια και τού θρωμοῦσαν ὄλα στο χωριό. Σχολεῖο ὅποτε ήθελε πατοῦσε, μὰ πάντα και προθιθαζότανε. Στο Δημοτικὸ, ποιὸς θὰ τολμοῦσε ν' ἀπορρίψη τού δημάρχου τὸ ἐγγόνι... Στο Ἑλληνικὸ, ὁ σχολάρχης πού ειχεν ένα γραμματίο στον πατέρα του, τὸ Ρούφουλα, ὄλο ὁ Γούλης και ὁ Γούλης τὸ πήγαινε. "Ο Γούλης εφταιγε, ἄλλοι ετιμωροῦντο...

"Ο Γούλης ἀτακτοῦσε, ἄλλοι ετρωγαν βεργιές...

Στὸ μάθημα έπήγαινε ὅταν ήθελε, ὅταν ετυποῦσε τὸ πρωί, ἀνιφτος, πολλές φορές, με τὸ μάτια του πρισμένα...

Κανείς δέν τού χαλοῦσε τὸ χιτήρι του. "Ετσι ἀπόκτησε μιὰ θρασύτητα μεγάλη. Χτυποῦσε τούς ἄλλους τούς συμμαθητάς του, οἱ ὅποιοι δέν τολμοῦσαν νά τού ἀνταποδώσουνε τὸ ξύλο γιατί φοβόντουσαν τὸ δάσκαλο.

Σὲ κάθε σχολικὴ γιορτῆ, σε κάθε πανηγῦρι, ὁ Γούλης πρῶτος και καλύτερος. Αὐτὸς κρατοῦσε τὴ σημαία, γιατί φοροῦσε φορέματα καλὰ, ένα ναυτικὸ κοστούμι και τσαρούχια, αὐτὸς προσέφερε στο δάσκαλο μπουκέτα, αὐτὸς θὰ ελεγε κατὰ τὰς εξετάσεις τὸ τραγούδι τού σχολεῖου... Και ὅταν μιὰ φορὰ στο τέλος τού σχολικου ἔτους, οἱ δασκάλοι φωτογραφηθῆκανε, τὸν πήραν και τὸν ειχανε στη μέση, κρατῶντας τον προστατευτικά.

"Ενας ἱερεὺς δημοδιδάσκαλος, γλυκὸς ἄνθρωπος και καλομίλητος, θέλησε νά κόψη τὴν κακὴ συνήθεια πού ειχεν ὁ γυιὸς τού Ρούφουλα πρὸς τὴν ἀπλυσία. Πάντα ἀκάθαρτη ή

μύτη του, πάντα ἀνιφτος, πάντα λερωμένος, πάντα τ' αὐτιά του μαῦρα ἀπὸ τὴν ἀπλυσία, πάντα τὰ νύχια του με πένθος.

Τὸν έβαλε λοιπὸν νά γράψη ἑκατὸ φορές στο τετράδιό του:

Ὁ ἀκάθαρτος τὰς χει-

(ρας,
έχει ρουπαρὸν ψυχῆν,
κι' ὁμοιάζει με τῶν χοί-

(ρων

τὴν ἀκάθαρτον φυλῆν».

"Ο Γούλης δέν τὰ εγραψεν, ὁ δάσκαλος τού τράβηξε λιγάκι τὸ αὐτί, κι' αὐτὸς κλαίγοντας δυνατὰ, σάν νά τὸν τσακίσανε στο ξύλο, πήγε νά παραπονεθῆ στο σπίτι του. "Ο δήμαρχος τότε κι' ὁ γραμματικὸς τρέξανε στο σχολεῖο.

(*Ακολουθεῖ)